

Ian Wachtmeister: Allmänpolitisk debatt 1991

Talare

Ian Wachtmeister
Partiordförande för Ny Demokrati

Datum

17 oktober 1991

Plats

Riksdagen, Stockholm

Omständigheter

Under 90-talets första hälft börjar Sovjetunionen sakta men säkert nedmonteras. Länder i Baltikum får sin självständighet och dagen innan denna allmänpolitiska debatt håller Armenien för första gången ett val efter sin självständighet. I denna allmänpolitiska debatt diskuteras Sovjetunionens upplösande, men även vilken biståndspolitik som Sverige ska föra framöver för bland annat de länder som får sin självständighet. Även den Europeiska Gemenskapen (EG, numera EU) diskuteras och ett svenskt inträde debatteras.

Samtliga partier bifaller i bistandsfrågan att en ökning har varit eller är på sin plats, Ny Demokrati motsätter sig ökat bistånd från Sverige.

- 1 Fru talman! I de stora frågorna om Sveriges förhållande till främmande makt, internationell handel med mera har Ny Demokrati följande inställning.

- 5 Sverige skall snarast bli fullvärdig medlem i EG. Tåget går nu, och vi skall med - inte som en gnällande sista vagn full av nödbromsar och förbehåll, utan som en av lokförarna, med framtidstro, optimism och glädje.

- 10 Vi skall givetvis vara beredda att delta i uppbyggandet av det europeiska säkerhetssystemet och ta vårt ansvar även på den sidan. Jag tror att den tid är förbi då vi i skydd av vår självpåtaga särställning och neutralitetspolitik höll oss undan. Låt oss inse det. Det är farligt att bita sig fast vid bordskanten och säga sig att allting annat ändrar sig, men vi, vi ändrar oss bara litet och motvilligt.

- 15 Vi skall se till att det blir en bro till fastlandet från den lilla ön med de höga skatterna. Oron över miljökonsekvenserna är en oro över någonting helt annat, nämligen oron över förändringen som sådan och över mötet med framtiden. Vi måste visa värdegemenskap med världens demokratier.

- 20 Så länge vi lever i det hörn av världen som har världens största ansamling av avancerade vapen och elitförband måste vi givetvis själva se till att ha ett försvar värt namnet.

Tills helt nyligen tycktes våra svenska politiker leva i en värld där verkligheten fanns i landet långt härifrån, alltmedan länderna inte så långt härifrån antingen

låg bakom en bekväm järnridå eller var så överseende med de svenska nyckerna att man kunde låtsas som om de inte fanns. Vi minns nog alla den servila neutralitet som tillämpades i vårt umgänge med Sovjetunionen och de nog så kaxiga ställningstagandena mot länder mycket långt härifrån. Snabbt blev vi
30 världsmästare på södra Afrika, södra Amerika och södra Asien. Nu finns det ingen järnridå och egentligen ingen Sovjetunion heller. Nu ser vi att det finns något mycket intressant där bakom, nämligen människor! Stolta och glada, förtvivlade och fattiga - människor som desperat hoppas på en bättre framtid. De bor i länder med månghundraåriga band till Sverige: Estland, Lettland,
35 Litauen och lite längre bort Polen och Ryssland.

Det speciella med dessa människor är att de är våra grannar. Nu tvingas vi inse våra grannars verklighet. Bit för bit träder bilden fram av vad de regimer åstadkom som tidigare svenska regeringar så flitigt uppvaktade och
40 uppenbarligen tillmätte större betydelse än de vänliga demokratierna i Västeuropa. Puss- och kramdiktatorernas epok vill plötsligt ingen kännas vid, och det är väl på ett sätt bra, men vi skall inte göra som dessa diktatorer själva gjorde, nämligen i efterhand skriva om historiens blad, hur pinsamma de bladen än är att läsa.

45 Låt oss då försöka tillämpa lite klarsyn på dagens utrikespolitiska läge. Samma sorts regimer som de som förgjorde sig själva i Europa finns i dag i t.ex. Afrika. Med samma ideologiska förevändningar drivs i dag enpartistater och socialistiska diktaturer i Afrika. Och precis som tidigare i Östeuropa uppvaktar
50 vi dessa regimer, även om gåvorna är av ett annat slag. De kallas nu för u-hjälp.

En stor del av den svenska u-hjälpen, den som administreras av SIDA, går till regimer vars demokratiska kvaliteter är svåra att hitta. Det är ingen överdrift att påstå att vi har hjälpt förtryckare kvar vid makten. Samtidigt som vi nu t.ex.
55 planerar att sända personnummersystemet till Zimbabwe - man kan där gärna få mitt, om det räcker med ett - är det påfallande många personer som arbetat för, i eller med SIDA som är minst sagt kritiska mot organisationen, mot projekten, mot val av mottagarländer, mot slöseriet och, inte minst, mot effekten av det bistånd som till sist når fram.

60 Fru talman! Jag tycker att det vore klädsamt om vi alla nu insåg att det vi talar om är andras pengar, det vill säga skattebetalarnas pengar. Det är inte riksdagens, SIDA:s eller UD:s pengar. Totalt har denna kammare känt sig manad

65 av svenska folket att skänka bort i storleksordningen 100 miljarder kronor sedan
1980. U-hjälpen i allmänhet och SIDA:s projekt i synnerhet måste enligt vår
uppfattning nu redovisas inför givarna, det vill säga folket. Hur används deras
gåvor? Säkert vill många applådera för det som gick fram, men man vill nog
70 också få se och bedöma resten, det vill säga halvfärdiga, heltokiga, orealistiska,
omöjliga och destruktiva projekt.

Kan utrikesministern vara vänlig och tala om för kammaren om regeringen
motsätter sig en sådan analys och redovisning av den verksamheten? Det kan
knappast ha varit gammal kolonialromantik som satt mönstret för svensk u-
75 hjälp.

Vad är det då? En vilja att dela med sig, en önskan att hjälpa andra, ja, kanske till
och med ett sätt att be om ursäkt för vår egen levnadsstandard?

80 Men varför måste mottagarna vara långt borta? Vi har alla hört att Bengt
Westerberg tycker att det skall vara så, men som bekant tycker inte alltid folk
som Folkpartiet, så det går nog inte att gömma den här frågan i några rader i en
regeringsförklaring. Och att hjälpbehovet i världen är oändligt är inte heller
något riktigt svar.

85 Det finns gott om folk ute i verkligheten som har synpunkter på u-hjälpen och
frågor om den, sådant folk som har valt er in i denna kammare. Just därför bör
samma folks valda ombud redovisa och debattera sina åsikter och förslag utan
att vifta med moraliska pekpinnar.

90 I Ny Demokrati tror vi inte att det hjälper att göra enprocentsmålet till en helig
ko, i varje fall inte förrän man vet vilka som skall mjölka den kon.

I år skänker svenska folket ca 4 000 kronor per hushåll eller totalt 14 miljarder
95 om året. Det är möjligt att folk vill skänka just så mycket som bistånd till sämre
lottade, men jag kan garantera att många är mycket kritiska till hur gåvan
paketerats och vem mottagaren är.

Ny Demokrati har under hela valrörelsen framfört det konkreta förslaget att
100 halva u-hjälpen skall gå till människor i hela världen via existerande kanaler som
kyrkor av olika slag, Röda korset och Rädda barnen. Det väsentliga är nämligen
att rädda människor, inte regimer, att hjälpa folk, inte diktaturer.

- 105 Så menar vi att resten av u-hjälpen snarast möjligt skulle gå till andra sidan Östersjön som svenska företags investeringar i grannländernas miljö, som svenska ingenjörers och arbetares insats för sina grannars och därmed också faktiskt för sin egen framtid.
- 110 Charity begins at home - om litet utrikiska tillåts i utrikesdebatten. Vårt hem är Europa och ett av våra hemvatten är Östersjön. Och, fru talman, har vi råd med både den gamla vanliga u-hjälpen och, som det stod i regeringsförklaringen, omfattande insatser i våra grannländer?
- 115 Hur vore det med ett svar präglad av samma realism som utmärkte gårdagens debatt, när vi talade om arbetslöshet, tillväxt, industrins konkurrenskraft och våra medborgares framtid? Om detta realistiska och gärna visionära svar ber jag både Sveriges nya utrikesminister och den nye biståndsmministern, personer som jag i varje fall tills vidare hyser stor respekt för och som för övrigt tillhör de enda
- 120 partier som i denna kammare inte direkt gjort oförskämda insinuationer om Ny Demokratis ursprung och avsikter.

Källa

<div>Hämtat från riksdagen.se (åtkomstdatum 1/10 2026)</div>

125

Taggar

Ny Demokrati, Politiska tal

Relaterade

Margaretha af Ugglas: Allmänpolitisk debatt 1991
17 oktober 1991

130

Hadar Cars: Allmänpolitisk debatt 1991
17 oktober 1991

Pär Granstedt: Allmänpolitisk debatt 1991
17 oktober 1991

Gudrun Schyman: Allmänpolitisk debatt 1991
17 oktober 1991

135

Pierre Schori: Allmänpolitisk debatt 1991
17 oktober 1991

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/ian-wachtmeister-allmanpolitisk-debatt-1991>

140